

Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції

Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій – Тернопіль 19-21 травня 2015.

УДК 667.64:678.026

Микола Браїло, к.т.н.

Херсонська державна морська академія, Україна

ТРИБОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЕПОКСИКОМПОЗИТНИХ МАТЕРІАЛІВ, НАПОВНЕНИХ ГРАНУЛАМИ ТЕРМОПЛАСТУ

Mykola Brailo, Ph.D.

TRIBOLOGICAL PROPERTIES OF EPOXY COMPOSITES, THERMOPLASTICS FILLED WITH GRANULES

На етапі розвитку сучасної промисловості постає питання створення матеріалів з наперед заданими властивостями. Важливою властивістю матеріалів є їх стійкість до зношування в умовах тертя. Тертя поверхонь деталей призводить до значних затрат при ремонті. Тому перспективним і актуальним є створення матеріалів з поліпшеними трибологічними та фізико-механічними властивостями. Одним із методів поліпшення властивостей епоксикомпозитних матеріалів є введення до їх складу компонентів, які відзначаються наперед заданими характеристиками у критичних умовах експлуатації. У роботі використано попередньо розроблену матрицю на основі епоксидної смоли CHS-Ероху 525 ($q = 100$ мас.ч.) і твердників: ПЕПА + Telalit 410 ($q_1 + q_2 = 5 + 5$ мас.ч.), сформовану при температурі зшивання $T = 433$ К. У якості наповнювача використовували термопластичні гранули поліаміду (ПА-6 первинний) (ОСТ 6-06-С9-93). Дослідження проводили в умовах сухого тертя на випробувальній машині серійного виробництва 2070 СМТ-1 за схемою «диск-колодка» і методикою відповідно до ГОСТ 23.224-86. Питоме навантаження становило $p = 1$ МПа, а швидкість ковзання $v = 0,5$ м/с та $v = 1,0$ м/с. Випробувальний шлях тертя зразків становив 10 000 м (при $v = 0,5$ м/с) та 20 000 м (при $v = 1,0$ м/с).

Дослідити трибологічні властивості епоксикомпозитних матеріалів, наповнених гранулами поліаміду.

На початковому етапі для встановлення впливу термопластичної добавки у термореактивній матриці на трибологічні властивості при формуванні композитних матеріалів (КМ) використовували два варіанти розташування гранул наповнювача ПА-6 у зв'язувачі: торцевою поверхнею (ТП) і боковою поверхнею (БП) до області тертя. Вміст наповнювача вибрано $q = 30$ мас.ч. і $q = 60$ мас.ч. Встановлено, що найкращі показники моменту ($M = (1,7 \dots 2,0)$ Н×м) та коефіцієнту тертя ($f = 0,34 \dots 0,39$), інтенсивності зношування ($I_m = 0,5 \dots 0,8$ мг/км) і робочої температури ($T = 316 \dots 338$ К) має матеріал при вмісті гранул поліаміду (розміщених БП до поверхні тертя) $q = 30$ мас.ч. Водночас матеріал, наповнений гранулами поліаміду за вмісту $q = 60$ мас.ч., характеризується значеннями моменту, коефіцієнту тертя і робочої температури, які несуттєво відрізняються від аналогічних показників КМ із вмістом поліаміду $q = 30$ мас.ч. Однак, інтенсивність зносу і шлях припрацювання даного матеріалу (із вмістом ПА-6 $q = 60$ мас.ч.) більший у 1,6 та 2,3 рази відповідно. Методом оптичної мікроскопії підтверджено отримані результати трибологічних досліджень і доведено їх достовірність.

Експериментально встановлено, що трибологічні властивості КМ значно поліпшуються при введенні у термореактивний зв'язувач термопластичних гранул поліаміду ПА-6. При цьому встановлено, що при розташуванні часток поліаміду за схемою БП значно поліпшуються трибологічні властивості композитів, порівняно з характеристиками КМ, де гранули розташовані за схемою ТП.